

Rovfågelfotografering i södra Skåne

Fågelfotografering har blivit en populär hobby och intresset tycks bara öka.

Många har upptäckt hur givande och spännande det är att ta del av fåglarnas spektakulära liv och skönhet.

Både nybörjare och proffs, unga och gamla, inbitna skådare och fotointresserade ger sig ut med sina kameror.

Speciellt lockas många av rovfågelfotografering då det är lätt att fascineras av dessa majestätiska fåglar.

Text och foton: Helen von Holten

För att lyckas med bra rovfågelbilder krävs det inte bara en stor portion tur och tålamod, utan även mycket tid ute i fält och naturligtvis kunskaper i kamerateknik samt fåglars beteende. Högst upp på mångas önskelistor står bilder på ovanliga arter och fåglar i actionfyllda eller unika situationer. Svårigheterna och spänningen är nog det

som driver de flesta att fortsätta att fotografera.

Under hösten flyttar tusentals rovfåglar söderut. En del rovfåglar väljer dock att övervintra i Skåne på grund av det mildare klimatet och det varierande landskapet med skogar, öppna fält och många sjöar. Vissa arter som bivråk och fiskgjuse flyttar all-

Havsörn, Böringe- och Näsbyholmsområdet

tid, liksom de flesta tornfalkar, sparvhökar och kärrhökar. Men för andra t.ex. örnar, röda glador, ormråkar varierar det bl.a. beroende på ålder, väder och födotillgång. När det gäller större rovfåglar som örnar, är vissa kungs- och havsörnar stationära skåningar, medan andra är vintergäster från de nordligare breddgraderna.

Populära fotoplatser

Falsterbonäset (1) är en av de bästa platserna i Europa att se flyttande rovfåglar under sensommaren och hösten. Lyckas man pricka in rätt dag är det en fantastisk upplevelse. Ibland imponerar det stora antalet och ibland är det ovanliga arter som kan "kryssas av". Den 8 oktober 2017 var en rekorddag då drygt 16 000 ormråkar sträckte ut från Falsterbonäset. En annan minnesvärd dag var 15 september i år när fem skrikörnar – fyra mindre och en större sågs skruvande tillsammans med några havsörnar över Skanörs ljung. Stämningen bland skådare och fotografer var naturligt-

vis på topp denna dag. I förra numret av *Anser* (2024:3) finns förresten ett helt reportage om skådartips på Falsterbonäset.

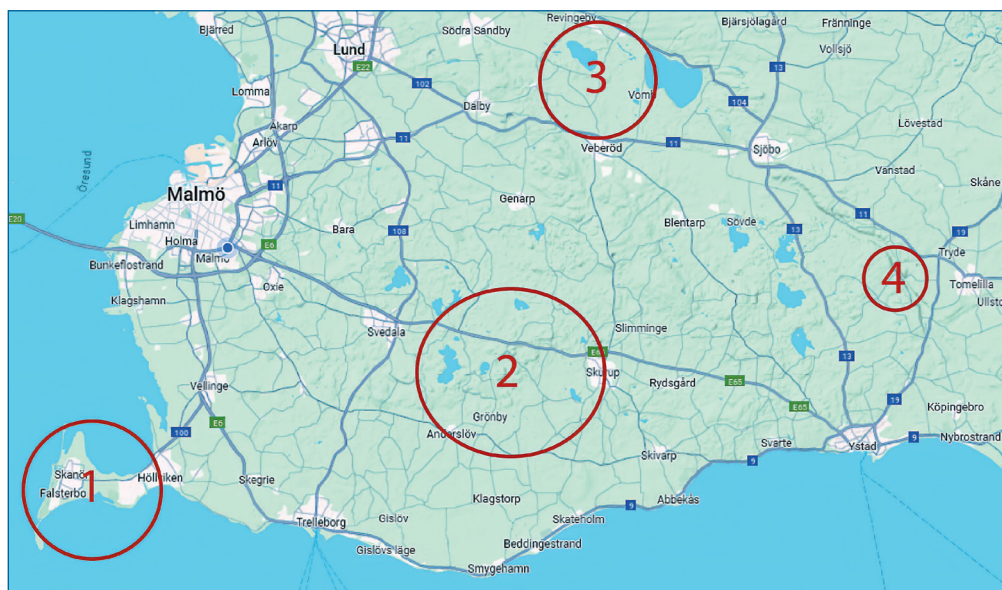
Böringe- och Näsbyholmsområdet (2) brukar vara en utmärkt lokal för rovfåglafotografering. Området har då och då besökts av sällsynta örnar och andra spännande rovfågelarter. Kungsörn och havsörn syns nästan dagligen under vinterhalvåret.

Vomb- och Krankesjöområdet (3) är en annan populär fågellokal. På vinterhalvåret rastar ofta tusentals gäss i området, vilket är ett smörgåsbord för rovfåglar.

Fyledalen (4) är ytterligare en lokal som är intressant för rovfåglafotografering.

Fototips

Väderlek & vindar: Det är sällan livlig aktivitet på rovfåglar när det regnar, snöar och är helt vindstilla. Då verkar de föredra någon skogsdunge och invänta bättre tider. Större rovfåglar som exempelvis örnar föredrar en del vind och helst härliga termikvindar för att bli "flygsugna". Dock kan allt hända, som

Södra Skånes "hotspots" för rovfåglafotografering: 1. Falsterbonäset; 2. Böringe- och Näsbyholmsområdet; 3. Vomb- och Krankesjöområdet; 4. Fyledalen.

Kejsarörn, Börringe- och Näsbyholmsområdet.

exempelvis när en ung kungsörn plötsligt attackerade en stor dovhjort, en helt vindstilla dag (*Anser* 2023:4, sidan 78).

Gömsle: Rovfåglar har utmärkt syn, är ytterst observanta och lättskrämda. Detta gör att det nästan alltid är svårt att fotografera dem på ett tillräckligt nära fotoavstånd och då krävs ett längre teleobjektiv.

För att lyckas med bra bilder bör man försöka synas och höras så lite som möjligt. Bilen är exempelvis ett utmärkt fotogömsle, så länge man sitter kvar inne i bilen, eller står stilla precis bredvid. Parkera säkert, lovligt och på ett sätt som inte stör annan trafik och boende i områdena.

Andra alternativ för att minimeras att synas är att använda gömsletält, kamouflagenät eller kamouflagedräkt.

Vill man göra det lite enklare för sig och få många bra fotochanser på kort tid, kan man hyra in sig på professionella rovfågelgömslen där frekvent matning sker för att locka

dit rovfåglar. En del tycker dock att det kan vara lite fusk, men det är naturligtvis upp till var och en hur enkelt eller svårt man vill göra det för sig.

Säkerhet: Ibland är fågelskådare/fotografer tyvärr inte de bästa bilförarna när de är ute på "jakt" och tittar mer efter fåglar än på vägarna. Ute på landsbygden är det ofta smala, krokiga och backiga landsvägar, vilka kan vara livsfarliga med sina skymda krön samt de rika bestånden av vilt. Kör med omdöme!

Kamerautrustning & inställningar

Kameror

Moderna spegellösa kameror av bättre modeller är att föredra då dessa har snabba, träffsäkra och intelligenta AF-system (AutoFokus), samt kan ta snabba bildserier och har stora buffertminnen (internt minne för bilddata som skrivs till minneskortet). Dessa kameror har även

Brun kärrhök med harpalt, Börringe- och Näsbyholmsområdet.

nya och avancerade funktioner som kan vara användbara i vissa situationer, exempelvis pre-capture (förhandsfotografering). En revolutionerande och mycket användbar funktion är ögon-AF som hittar fåglars ögon (om de är tillräckligt nära). Man eftersträvar alltid att ha full skärpa på fåglarnas ögon (undantagsvis för konstnärlig fotografering).

Populära spegellösa kameramodeller är:

- Canon R5 I/II, R6 II, R7, R3, R1
- Nikon Z9, Z8, Z6 III
- Sony A1, A9 III, A7 IV, A7R V
- OM System: OM-1 I/II, OM-5

Objektiv

Ett längre teleobjektiv av något slag är en stark rekommendation. Minst 500 mm i brännvidd är att föredra och helst betydligt längre. Det finns zoomobjektiv och objektiv med fasta brännvidder. Båda typerna har

för- och nackdelar när det gäller prestanda, vikt, storlek och inte minst priser. De nyare toppmodellerna av objektiv som är ljusstarka, snabba och superskarpa kostar inte sällan som en mindre bil i inköp. Äldre toppmodeller kan fungera utmärkt tillsammans med de nyare spegellösa kamerorna och då till lägre priser. Skillnaderna kan vara bl.a. högre vikt och sämre AF-hastighet.

Exempel på annan utrustning

- Minneskort med snabb skrivefunktion och plats för stora datamängder
- Extrabatterier
- Objektiv-extender (förlänger brännvidden, men kan påverka AF-hastigheten negativt)
- Stativ med gimbal-huvud (lämplig för större och tyngre utrustning)
- Kikare (för att artbestämma och se flygriktningar)

Kamerainställningar

Dagens kameror är smarta, avancerade och har många inställningsmöjligheter. Läs därför gärna igenom kamerans manual för att ställa in den efter dina behov.

Nedan beskrivs ett exempel på en vanlig kameragrundinställning (Canon-benämningar).

- Fotograferingsmetod: M (manuell exponering)
- Matningsmetod: Snabb serietagning (gärna runt 12–20 bilder/sekund)
- AF-funktion: Servo AF
- Kontinuerlig AF: På
- AF-metod:
 - a. En förprogrammerad knapp med följande AF på hela ytan med ögonavkänning för djur (inkl. fåglar).
 - b. En förprogrammerad knapp med enpunkts-AF och utökade stödpunkter.
- Ljusbildning: Evaluerande (allmän)
- Bildstabilisering i kameran: På
- Filformat: RAW & JPEG / RAW / JPEG (välj beroende på redigeringskunskaper och önskad bildkvalité)

Exponeringsexempel för flygande större rovfågel vid ljus väder

(Ex. objektivbrännvidd 600 mm, bländare f 6,3)

- Exponeringstid: minst 1/1600 (gärna betydligt snabbare: 1/2000–1/3200)
- Bländare: f6,3 (gärna så lågt f-tal som möjligt för att nå lägre ISO-värde och kunna ha snabb slutartid)
- ISO: Auto ISO (kameran sköter ISO automatiskt)
- Exponeringskompensation:
 - a. Med himlen som bakgrund: ca. +0,5 till +1
 - b. Med himlen som bakgrund och mot ljus: ca. +1 till +2
 - c. Med skog/åker eller annan mörkare bakgrund: ca. ±0

Objektivinställningar

- Bildstabilisator (IS): På (Av om stativ används)
- Bildstabilisatorläge: Horisontell (panorering), eller Horisontell + Vertikal (alla riktningar)
- Fokusmode: Autofokus
- Fokusdistans:
 - a. 0 meter till oändligt (om fågeln kan dyka upp nära)
 - b. ex. 10 meter till oändligt (för fåglar långt bort). Gör att objektivet söker på ett kortare fokusomfång, vilket snabbar på AF-träff på objektet.

Publicering och sociala medier

Det finns flera trevliga Facebook-grupper där man kan visa upp sina bilder i, som exempelvis SkOFs *Fåglar i Skåne* och *Fåglar inpå knuten*. Det finns även flera mindre och mer fotoinriktade grupper som *Skånska Naturfotograferna* (privat grupp för aktiva wildlifefotografer).

Även Instagram och egna webbsidor är omtänkta sätt att nå ut med sina bilder.

Till sist ...

Njut av alla fantastiska naturupplevelser, men kom ihåg att du är en besökare i de vilda djurens territorium. Respektera djurlivet på avstånd och stör absolut inte häckande och känsliga fåglar.

Lycka till med din rovfågelfotografering!

Helen von Holten
helen@vonholten.se